

Vesienhoitoryhmän kokous

Paikka: Ylivieskan kaupungin valtuustosali

torstaina 22.9.2022

Läsnä: Maija Schuss (sihteeri, Ylivieskan kaupunki), Tapio Koistinaho (puheenjohtaja, Ylivieskan kaupunki), Vilma Sauros (Ylivieskan kaupunki), Elina Rouhiainen (Neova group), Maarit Rimpiläinen (Kanteleen Voima), Jukka Tuohino (POPELY), Petteri Arovainio (Metsähallitus), Kari Kestikievari (Haapajärven kaupunki), Tuomas Häggman (Alavieskan kunta)

Etänä: Katja Polojärvi (Ylivieskan kaupunki), Mikaela Joutsenlahti (Ylivieskan kaupunki), Soininen Ville (Kalajoen kaupunki), Milla Saarinen (PPKY Selänne), Juho Miettinen (PPKY Selänne), Jessica Åsbacka (Eurofins Ahma Oy), Mirikka Visuri (SYKE)

Asialista:

1. Kokouksen avaaminen klo 9.00

2. Kalajoen yhteistarkkailun tulokset (diaesitys Jessica Åsbacka)

- Vuosittainen tarkkailu
- ELY-keskuksen seuranta Kalajoen alaosalla (VP 11000) ja edustalla (Ka-2)
- Laaja tarkkailu joka 3. vuosi: 2020 ja 2023
- Biologiset tarkkailut v. 2020 ja 2023: piilevä, kasviplankton ja pohjaeläin

Vuosittainen vesistötarkkailu 2018–2022

- Jokihavaintopisteiden vesi on vuosina 2018–2022 ollut keskimäärin rehevää, tummaa, runsashumuksista ja rautapitoista
- Lisäksi jokihavaintopisteiden veden keskimääräiset pH-arvot ovat olleet melko lähellä neutraalia ja happitilanne on ollut heikoimmillaan välttävä (v. 2018–2022 maaliskuun tarkkailukerroilla pisteillä K98 ja K74)
- Kalajoen edustan havaintopisteellä Ka-3 vesi on ollut keskimäärin lievästi emäksistä, lievästi rehevää päällysvedessä ja karua alusvedessä. Happitilanne on ollut heikoimmillaan hyvä
- Kalajoen edustan havaintopisteellä Ka-3 on ajoittain ollut havaittavissa makean veden vaikutusta (esim. sähkönjohtavuus, väri ja rauta)
- Hygieniatarkkailun perusteella Kalajoen edustan hygieeninen laatu on ollut tarkkailukerrasta ja havaintopisteestä riippuen joko erinomainen tai hyvä jaksolla 2018–2022

3. Meneillään olevat ja tiedossa olevat vesienhoitohankkeet alueella

Ylivieskan hankkeet (diaesitys Maija Schuss)

- Virta tuo, virta vie -hanke
- Pylväsojan alaosan elinympäristökunnostus -hanke
- Mutkia matkaan! -hanke
- Kalajokivarren pengerryspumppamoiden sovellettavuus vesiensuojeluun -hanke
- Lampinnevan ennallistaminen Ylivieskan kaupungissa -hanke
- hankkeista löytyy lisätietoa maidankalajoki.fi -sivustolta

Reisjärven hankkeet (diaesitys Kuisma Martiskaisen puolesta Maija Schuss)

- Reisjärven vesistön kehityshanke
- Kalajan tulvasuojeluhanke
- Vuodelle 2023 haetaan Reisjärvelle myös vesienkunnostuksen jatkohanketta suunniteltujen vesienkunnostusrakenteiden toteuttamiseen
  - o Hankkeesta on tehty rahoitusesitys Vattenfallin puitesopimukseen.
  - o Vattenfall on tarkoitus saada mukaan myös Kalajan hankkeeseen.
- Monet valmistuneet kunnostuskohteet vaativat vielä jälkihoitoa
- Syksyllä 2023 tulee voimaan uusi tilusjärjestely

Alavieskan kunnan hankkeet (Tuomas Häggman)

- Pienimuotoisia toimenpiteitä tehty kuten vesikasvien niittoa
- Kähtävänjoelle ollaan suunnittelemassa hanketta
  - o mahdollisuus yhteishankkeeseen Ylivieskan kaupungin kanssa

4. Syksyn rahoitushaku

- rahoitushakuinfo vesistökuunnostus ja maa- ja metsätalouden vesienhallintaan oli 20.9.
- YM Vesiensuojelun tehostamisohjelma 2019–2023
  - o valtioneuvosto on hyväksynyt uudet vesienhoitosuunnitelmat 2022–2027
  - o rahoitushaussa koko valuma-alueen tarkastelu on korostunut
  - o hankkeilta toivotaan entistä vahvempaa valuma-alueelähtöistä yhteistyötä sekä toisiaan tukevien hankkeiden järjestelmällistä toteuttamista
  - o haku auki 18.10.–30.11.2022
- Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030
  - o Helmi-ohjelma vahvistaa luonnon monimuotoisuutta
  - o kunnostaminen, ennallistaminen
  - o avustusprosentti on hyvä, 80 %
  - o haku auki 15.9-31.10.2022
- Vesienhoitoryhmää palveleva rahoitushakemus tullaan lähettämään
  - o samanlainen verkostohanke, mitä aiemminkin tehty
  - o voitaisiin toteuttaa useita yksittäisiä toimenpiteitä vesienhoitoalueella

5. Happamien sulfaattimaiden riskikartoitus (diaesitys Mirkka Visuri)

- keinoja vesistöjen happamuus- ja metallikuormituksen hallintaan (HaSuRiski)
- hankkeen toteutusaika 15.5.2021–15.11.2023
- toteuttajina Suomen ympäristökeskus, Geologian tutkimuskeskus, Åbo Akademi ja Yrkeshögskolan Arcada
- Hankkeen kokonaisbudjetti 541 521 €
- Työpaketit; 1. Riskiarviointi, 2. Hydrogeokemia, 3. Koneoppiminen ja reunalaskenta ja 4. Vuorovaikutteinen viestintä
- Happamien sulfaattimaiden valtakunnallinen kartoitus kertoo sulfaattimaiden sijainnin, mutta ei happamuusriskin suuruutta.
- Happamat sulfaattimaat eivät joka puolella aiheuta yhtä suurta riskiä riippuen mm. maaperän kemiallisesta koostumuksesta.
- Riskikartoituksen avulla voidaan todeta jotkin alueet korkean happamoitumisriskin alueiksi, jolloin maankäyttöä ja sen aiheuttamien ympäristövaikutusten vaatimia toimenpiteitä voidaan kohdistaa oikeisiin alueisiin jo suunnitteluvaiheessa.

- Laaditaan happamien sulfaattimaiden riskikartat Laihianjoen ja Siikajoen pilottivaluma-alueille ja kehitetään mallia, jonka avulla voidaan myöhemmin monistaa riskikartat koko Suomen rannikkoalueille
- Yhdistetään maanäytteiden perusteella tehty riskinarviointi hydrogeokemialliseen riskinarviointiin
- Tuotetaan avoimeen lähdekoodiin pohjautuva mobiilisovelluksen prototyyppi, joka voi toimia työkaluna myös maasto-oloissa happamien sulfaattimaiden riskien kartoituksessa

6. Muut asiat

- Tapio Koistinaho: Mikä tilanne Neovan ja Kanteleen voiman turvetuotantoalueilla on?
  - o turvetuotannolla on ollut vaikeuksia sen jälkeen, kun valtio on alkanut alas ajaa turvetuotantoa
  - o turvetuotantoalueita on poistettu käytöstä, koska tuotannon ja turpeen käytön kustannukset ovat nousseet voimakkaasti
  - o käytössä olevilla turvetuotantoalueilla turpeen noston tavoitteista ollaan jääty tänä vuonna tavoitteista haasteellisten sääolosuhteiden vuoksi

7. Seuraava kokous järjestetään keväällä 2023. Pyritään valitsemaan aika siten, että Eurofinsin edustaja pääsee paikan päälle esittelemään vesistö tarkkailun tuloksia. Kokouksessa ei tullut ehdotuksia seuraavan kokouksen pitopaikasta, joten katsotaan sitäkin lähempänä.

8. Kokouksen päättäminen 10.30